





*Met de tentoonstelling Tembe Afaka bij HMK brengt Marcel Pinas een combinatie van nieuw en bestaand werk bijeen in een monumentale installatie waarin het Afaka-schrift en de cultuur van de Ndyuka centraal staan. De kunstenaar is afkomstig van de Ndyuka, een groep Surinaamse Marrons, van oorsprong Afrikaanse mensen die in de 17e eeuw door de Nederlanders per slavenchip naar Suriname werden gebracht om te werken op de plantages. Centraal in zijn werk staat de cultuur waarvan hij afstamt, het behoeden van de vernietiging ervan (Kibri a kulturu) en het leveren van een bijdrage aan de toekomst van Suriname en de Ndyuka in het bijzonder.*

*Het Afaka-schrift is een terugkerend element in het werk van Pinas. Het bestaat uit 56 symbolen en is aan het begin van de twintigste eeuw door Afaka Atumisi ontwikkeld voor de taal Ndyuká. Deze taal is de creoolse variant van het Engels en wordt door zo'n 25.000 mensen in het oosten van Suriname en het westen van Frans-Guyana gesproken. De geletterdheid onder hen is echter nog geen 10%, waardoor het Afaka-schrift slechts door een enkeling beheerst wordt.*

Liza Prins [LP]: Het Afaka-schrift is erg belangrijk in je praktijk. Zowel de visuele eigenschappen van de karakters als de actieve strijd voor het behoud van de taal lijken je te interesseren. Hoe verhouden deze

twee elementen zich tot elkaar?

Marcel Pinas [MP]: Mijn interesse in het Afaka-schrift is begonnen tijdens mijn studie op Jamaica en later op de Rijksakademie van beeldende kunsten. Die periode heb ik echt gebruikt om te kijken: Wie is Marcel Pinas, wat is de bijdrage van Marcel Pinas aan de wereld? Tijdens de zoektocht naar mijn eigen identiteit realiseerde ik hoe bijzonder mijn achtergrond, de Marron-cultuur, is. De Marrons in Suriname vormen een achtergestelde gemeenschap; we worden gestigmatiseerd, gecriminaliseerd en gediscrimineerd. Dat ga je zelf ook geloven, gebaseerd op wat er allemaal is gebeurd in de periode vanaf de slavernij tot nu.

Dan ga je naar jezelf kijken: aan welke dingen kun je nog vast houden? Wat zijn die unieke dingen die onze voorouders gemeen hebben? Door het Afaka-schrift heb ik zoiets van: "Wauw, dat iemand in staat is geweest om een schrift speciaal voor de ongeletterde Marrongemeenschap te ontwikkelen!" Ik borduur voort op de geschiedenis van mijn voorouders en hoop een nieuwe wereld voor iedereen te openen. Ook voor mijn eigen mensen, zodat ze snappen: "Dit is van jou, jij bent belangrijk!" Iedereen is belangrijk, kijk naar jezelf en haal het positieve eruit.

LP: Herkennen mensen in Suriname het Afaka-schrift als zijnde een schrift?

MP: Nee, een heleboel mensen weten het niet. Omdat ik er nu mee bezig ben zijn ze nieuwsgierig en leren ze er over. Dan realiseren ze zich pas dat het iets van hen is, dat ze er trots op mogen zijn en dat het ze uniek maakt. Het is een educatief proces.

LP: Hoe zie je het verband tussen de tekens die je gebruikt in je werk en de interesse die mensen er voor krijgen?

MP: Soms gebruik ik het gewoon om het te conserveren, soms gebruik ik het om een boodschap over te brengen. Daarmee speel ik in op de sociale, maatschappelijk situatie. Dus ik doe twee dingen: het behouden en de nieuwsgierigheid wekken bij mensen zodat zij ontdekken wat het is. Het heeft meerdere lagen.

LP: Ik begreep het inderdaad ook op die manier. Als het visueel aantrekkelijk is zoeken mensen automatisch verder naar wat het precies is...

MP: Ja en het is uniek, net zoals iedereen uniek is. Het maakt mensen bewust van de kracht van wie je bent, wat je bent en waar je vandaan komt. Je levert een bijdrage aan een betere wereld. [...] Maar ik wil ook mijn eigen gemeenschap laten beseffen hoe waardevol het is wat we hebben. Als we er goed mee om gaan kunnen we leven van onze cultuur en de manier waarop we leven.

LP: Is dat je voornaamste drijfveer?



MP: Ja, dat ze beseffen hoe waardevol het is. Maar behalve dat het voor mijzelf en mijn eigen mensen is, is het ook een weerspiegeling van wat er speelt in de rest van de wereld. Door middel van kunst en culturele projecten maak je mensen die de hoop kwijt zijn bewust van hun bijzondere geschiedenis. Het werkt motiverend. We moeten er dan voor zorgen dat deze mensen de faciliteiten krijgen waarmee ze hun eigen cultuur en tradities kunnen gebruiken om zichzelf te ontwikkelen.

*Naast Afaka-letters maakt Marcel gebruik van het tembe-motief. Deze vormen zijn afgeleid van de houtsnijwerkmotieven van de Ndyuka, die onder Marronvakkmannen van generatie op generatie zijn overgedragen. De sieradenlijn Boipili bestaat uit een reeks zilveren juwelen in de vorm van tembe en Afaka-letters.*

LP: Wat komt er hier in je tentoonstelling bij HMK precies samen uit je praktijk? Naast grote tekeningen en sculpturen toon je ook sieraden. Hoe zijn die tot stand gekomen?

MP: Voor mijn praktijk is het zo dat hoe meer mensen er van kunnen profiteren, hoe beter het is. Met die sieraden kan ik op verschillende manieren laten zien hoe je je cultuur kunt gebruiken om mensen bewust te maken. En ook toegankelijker voor mensen die bijvoorbeeld een schilderij niet kunnen kopen. Ik wil dat het een hype wordt en dat ik dan kan zeggen: "Jongens, we gaan een fabriek maken in Moengo". Als dat soort dingen geproduceerd worden in Moengo, dan creëer je werkgelegenheid. Mensen kunnen dan leven van hun eigen cultuur en dat is de meest ideale situatie.

LP: En die design-achtige kant van je praktijk, kunnen we dat ook lezen als een kritiek op de hiërarchie binnen de kunstwereld, waar schilderijen en installaties heel erg geaccepteerd zijn maar sieraden en meubels worden gezien als een ander gebied? Is het een kritiek op dat onderscheid of wil je het gewoon zo veel mogelijk verspreiden?

MP: Ik wil dat de gemeenschap zo veel mogelijk kan profiteren van wat ik doe. Soms is dat een schilderij, soms een sieraad. Ik vind dat het weinig zou moeten uitmaken. Het belangrijkste is dat het mensen aanzet om na te denken over wie ze zijn en wat hun bijdrage aan de wereld is.

*Zoals veel van het werk van Pinas is het project Tembe Afaka onderdeel*

*van een groter plan om door middel van kunst en culturele projecten het Surinaamse district Marowijne (waar de Ndyuka sindsdien gevestigd zijn) na de binnenlandse oorlog in de jaren tachtig nieuw leven in te blazen.*

LP: Naast je kunstenaarschap heb je ook de *Kibii Foundation* en het *CAMM - Contemporary Art Museum Moengo*, evenals *TAS - Tembe Art Studio* in Moengo opgericht. Deze initiatieven leggen de nadruk op het onderwijzen van hedendaagse kunst aan de bevolking van Moengo en omstreken, en dan vooral aan de jongere generatie. Ook de culturele waarden en prestaties van de lokale gemeenschap komen aan bod. Waarom is dit zo belangrijk voor je?

MP: Ik kom uit Moengo en ik heb zelf meegemaakt dat ik gestigmatiseerd, gediscrimineerd en mishandeld werd. En omdat ik onderdeel ben van die gemeenschap en weet wat er speelt, vraag ik mezelf af wat ik als kunstenaar kan betekenen voor deze mensen. Hoe kunnen zij profiteren en onderdeel worden van mijn praktijk? In eerste instantie hadden de mensen het idee dat ik alleen maar met witte mensen werkte, veel geld verdiende en niet bezig was met de gemeenschap zelf. Dus ben ik het anders gaan aanpakken.

Ik besepte me dat we de mensen die er niet in geloofden ook lokaal moesten betrekken. Ze zouden direct

of indirect moeten profiteren van onze activiteiten. Toen is het idee van een festival ontstaan. Nu zijn we bezig met de zesde editie. Al die mensen die eerst niet geloofden in het idee profiteren er nu ook van. Ik maak de mensen onderdeel van mijn kunstwerk en zo verdienen ze geld door te participeren en groeien ze mee met het hele project.

LP: Zie je jezelf nog wel als kunstenaar of ben je meer een entrepreneur?

MP: Beide. Ik verdeel m'n tijd ook heel erg. Ik spendeer graag de helft van mijn week in m'n studio en de andere helft in Moengo, waar ik dan weer inspiratie van krijg. Wanneer ik in m'n studio ben werk ik met de ideeën die ik heb opgedaan in Moengo. Als ik dan weer op locatie ben, laat ik de mensen werken aan projecten die ik in mijn studio heb bedacht. Ik mobiliseer graag mensen om een kunstwerk te maken. Die participatie, vaak met kinderen, is zo belangrijk. Tijdens het proces praten we veel over wie ze zijn. Ze zien het dan later terug in een expositie. Dan zie je mensen echt opbloeien.

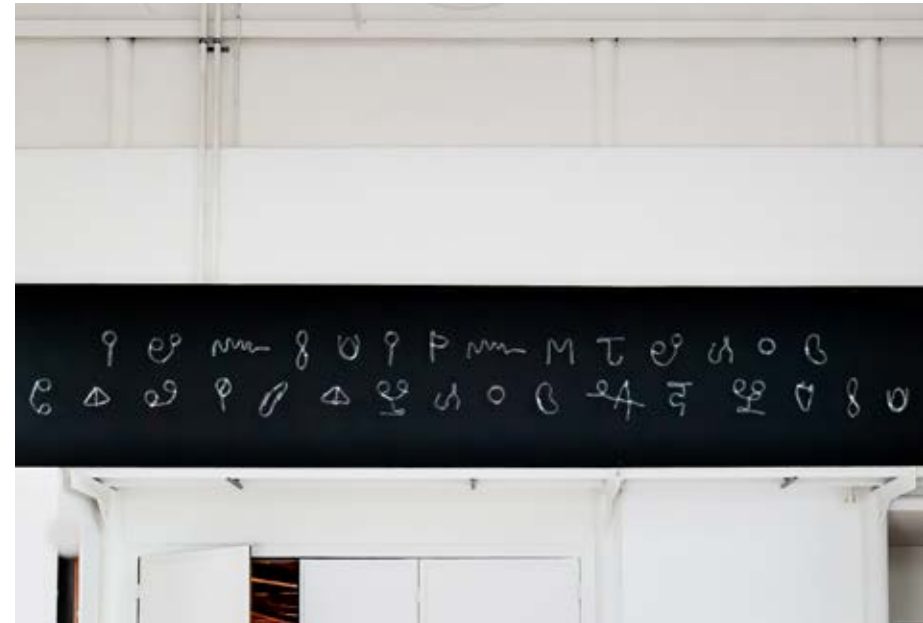
LP: Je hebt het dus duidelijk druk! Naast je lokale projecten heb je ook regelmatig tentoonstellingen, zoals hier bij HMK. Ziet de lokale gemeenschap jou als een soort internationaal ambassadeur voor hun cultuur? Is dat ook waardevol voor hen?

MP: Alles wat hier nu geëxposeerd wordt gaat terug naar Suriname. Dat vind ik zo leuk aan Europa. Ik kan hier tijdens een residency gebruik maken van de middelen en mogelijkheden die me worden geboden. Mensen in Moengo weten dan dat het in Nederland is geëxposeerd en dat is echt een meerwaarde voor ze. [...] Uiteindelijk vind je me niet in een *Stedelijk Museum*, maar in Moengo. Daar moeten mensen heen gaan om Marcel Pinas te zien. Er komt dan misschien minder publiek naar toe dan naar het museum, maar het is zo belangrijk dat het in Moengo is. Daar valt het meer op z'n plek.

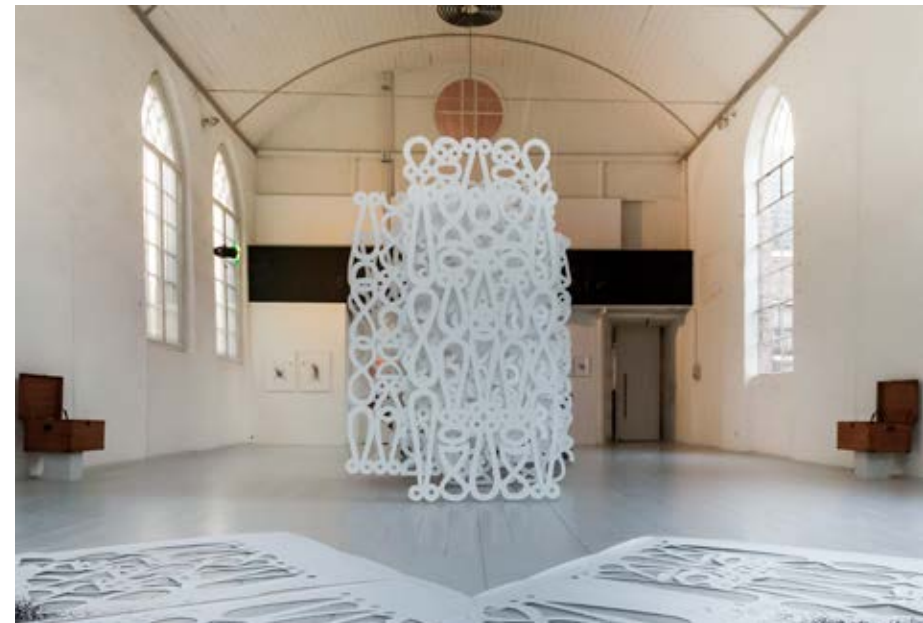
LP: Tot slot, welke boodschap zou je bezoekers aan de tentoonstelling willen meegeven?

MP: Ik onderzoek mogelijkheden om van de geschiedenis te leren, bijzondere tradities te behouden en te bouwen aan een betere toekomst voor mijn gemeenschap, maar ook de wereld. Ik hoop een degelijke bijdrage te leveren aan het veranderen van het beeld dat mensen van de wereld hebben. Om mensen te laten inzien dat het ook anders kan. Al die verschillende culturen, dat vind ik zo mooi. Iedereen heeft z'n eigen rituelen. De acceptatie van het anders zijn en de diversiteit die daar door ontstaat, dat is bijzonder.

Goontapoe, crystal glass on black painted wall, 2018



Front: A Meke Fu Afaka, paper, black pastel, 2018. Central: Tembe Konde, painted wooden panels, 2018. Sides: Botpili Toombo I & II, sterling silver jewelry in wooden chests, 2018





A Meke Fu Afaka II, paper, black pastel, 2018



A Meke Fu Afaka I, paper, black pastel, 2018



*In the exhibition Tembe Afaka at HMK, Marcel Pinas brings together a combination of new and existing work in a monumental installation, in which the Afaka script and Ndyuka culture have a prominent role. The artist is himself a descendant of the Ndyuka, a group of Surinamese Maroons. In the seventeenth century these people were brought by slave ships from Africa to Suriname to work on the plantations. There they liberated themselves from slavery and settled in the jungle. Central to Pinas's work is his ancestry, the preservation of a culture that is in danger of being lost (Kibri a kulturu) and making a valuable contribution to the future of Suriname and that of the Ndyuka in particular.*

do these elements relate to each other?

Marcel Pinas [MP]: I became interested in the Afaka script during my college years in Jamaica, and later at the *Rijksakademie van beeldende kunsten* in Amsterdam. At that time, you are trying to find your identity and your place in the world. The Maroon in Suriname form a disadvantaged community; we are stigmatized, criminalized and discriminated. You start to believe these things about yourself, because of all that has happened in the timespan from when we were slaves up until now.

Then you start to look at yourself: what are the things that you can still hold on to? What are those unique things that our ancestors have in common? The Afaka script gives me a sense of: "Wow, incredible that someone was able to develop a script especially for the illiterate Maroon community!" I build on the history of my ancestors, and hope to open up a new world for everyone. For my own people as well, so they will understand: "This belongs to you, you are important!" Everyone is important, look at yourself and see the positives.

LP: Do people in Suriname recognize the Afaka characters as a script?

MP: No, many people don't know about it. The fact that I am working with it now, arouses their curiosity,



*The Afaka script is a recurring element in his work. It consists of 56 symbols and was developed at the beginning of the twentieth century by Afaka Atumisi for the language Ndyuká. This language is the Creole variant of English and is spoken by some 25,000 people in the east of Suriname and the west of French Guiana. The literacy among them, however, is not yet 10%. As a result of which the Afaka script is only mastered by a few.*

Liza Prins [LP]: The Afaka script is quite important in your work. Both the visual aspects of the characters and the active fight to preserve the language seem to interest you. How

and as a result they are learning about it. That is when they realize that it belongs to them, that they can be proud of it, that it makes them unique. It is an educational process.

LP: How do you see the relationship between the letters that you use in your work and peoples curiosity towards them?

MP: Sometimes I just use them in order to keep them, sometimes I use them to convey a message. In this manner, I appeal to the social situation. So I do two things: I preserve and I arouse people's curiosity, so they will discover what it is. It has several layers.

LP: That is indeed the way I understood it. If something is visually attractive, people will automatically start wanting to know more.

MP: Yes, and it is unique, just like every individual is unique. It makes one aware of the power of ones individuality, of what you are and where you are from. It contributes to a better world. [...] But I also hope to make my own community realize the value of what we have. If we care for it properly, we can make a living out of our heritage and the way we live.

LP: Is that your main motivation?

MP: Yes, I want them to realize how valuable it is. But not only for me

and my people, it mirrors what goes on in the rest of the world as well. Art and cultural projects can make anyone who has lost hope, aware of what's special about their history. It motivates. What we can do is to provide the facilities that allow them to use their own culture and traditions to develop themselves.

*Apart from Afaka script, Pinas also makes use of the tembe motive. These forms are derived from Ndyuka woodcarvings that have been handed down by Maroon craftsmen from generation to generation. The jewellery line Boipili consists of a series of silver jewels formed out of tembe and Afaka letters.*

LP: Which aspects of your practice are we seeing back in your exhibition, here at HMK? I see large drawings, but you also exhibit jewellery. How did they come into being?

MP: The way I work is, the more people benefit, the better. The jewellery provides me with a means



to show the different ways in which culture can be used to raise people's awareness. Also, it makes my art more accessible, for instance if you can't afford to buy a painting. I hope it will become a hype and that I will then be able to say: "Guys, let's build a factory in Moengo." Producing these kinds of things in Moengo will create employment. It will make it possible for people to make a living out of their own culture and that is the ideal situation.

LP: And this design-like aspect of your work, should I also understand it as a criticism of the existing hierarchy in the art world, where paintings and installations are accepted, but jewellery and furniture are viewed as a different area altogether? Is it your intention to criticize this distinction or do you just want to reach a greater audience?

MP: I want the community to benefit as much as possible from what I do. Sometimes with a painting, sometimes with a piece of jewellery. In my opinion it shouldn't make any real difference. The main thing is, that it stimulates people to think about who they are and what it is they contribute to the world.

*Like much of Pinas's work, the exhibition Tembe Afaka is part of a larger plan to revive the Surinamese district of Marowijne (where the Ndyuka have been established since after the domestic war in the eighties,*

*by means of art and cultural projects.*

LP: Alongside your work as an artist, you have also set up the *Kibii Foundation* and the *CAMM - Contemporary Art Museum Moengo*, as well as *TAS - Tembe Art Studio* in Moengo. These initiatives are mainly concerned with the teaching of contemporary art to the people of Moengo, especially the younger generations. In addition the cultural values and accomplishments of the local community are highlighted. Why is this so important to you?

MP: I am from Moengo and I have experienced stigmatisation, discrimination and abuse first hand. And because I am part of that community and I know what is going on, I ask myself what I can mean as an artist for these people. and because I am a part of that culture and know what goes on, I ask myself what I, as an artist, can do for these people. How can they benefit from my work and become a part of it? At first they thought that I only worked with white people, earned a lot of money, and wasn't interested in the community itself. That is why I changed my approach.

I realised that we had to involve the people that didn't believe in it, locally, as well. They would have to benefit from our activities, directly or indirectly. That is when the idea of a festival was born. Right now we are working on the sixth edition. All

those people who didn't believe in the idea at first, are benefiting from it now. I include the people in my work of art and as a result, by participating, they earn money and develop themselves along with the project.

LP: Do you still think of yourself as an artist or are you more of an entrepreneur?

MP: Both. I divide my time very much. I prefer to spend half of my week in my studio and the other half in Moengo, which is where I get my inspiration. When I'm in my studio, I work with the ideas that came to me in Moengo. Back again on location, I let people work on projects that I devised in my studio. I enjoy mobilizing people to create a piece of art. This participation, often with children, is extremely important. During the process we talk a lot about who they are. At a later date they get to see the result of this in an exhibition. That's when you really see people flourish.

LP: Well, you're obviously busy! Besides your local projects you frequently have exhibitions, like this one, at HMK. Does the local community regard you as a kind of international ambassador for their culture? Is that of value to them as well?

MP: Everything in this exhibition will go back to Suriname. I like this about Europe. During a residency,

I can make use of all the means and opportunities that are offered to me here. The people in Moengo will know that this work has been exhibited in the Netherlands, and that definitely gives it something extra. [...] In the end though, you will not find me in the *Stedelijk Museum Amsterdam*, but in Moengo. That's where you should come if you want to see Marcel Pinas. It may not attract as many people as a museum does, but it's vital that you see my work in Moengo. It belongs there.

LP: Is there something you would like to say to those visiting your exhibition?

MP: I explore different possibilities to learn from history, to keep special traditions, and to build a better future for both my community and the world at large. I hope to make a substantial contribution to changing the way people look at the world. To show people that it can be done differently. All those different cultures that is what I love. Accepting differentness and the diversity that comes with it, that's special.

Hotel Maria Kapel (HMK)  
Residency / Expo / Cinema

Korte Achterstraat 2a  
1621 GA Hoorn – NL  
+31 (0)229 752252  
www.hotelmariakapel.nl  
office@hotelmariakapel.nl

Opening hours:  
Thu – Sun, 1-5 pm

Graphic design:  
Julie Héneault  
(identity: Multitude/Klaas Melenhorst)

Exhibition photography:  
Bart Treuren

Printing:  
Raddraaier, Amsterdam

Special thanks:  
Vincent Vlasblom, Liza Prins, and all HMK volunteers involved in the realisation of this project.







Cover: *Alaka Sikiif*, installation view at HMK, steel, wood, 2018